Ministerstwo
Edukacji Narodowej

SZKOŁA PODSTAWOWA
im. gen. Wł. Sikorskiego
w Ropicy Polskiej
ROPICA POLSKA 78, 38-300 Gorlice
tel./fax 18 352 67 03 REGON 492828359

POSTĘPOWANIE NAUCZYCIELA W SYTUACJI ZAGROŻENIA ZE STRONY OSOBY POSIADAJĄCEJ NIEBEZPIECZNE NARZĘDZIE LUB PRZEDMIOT

SCHEMAT 4U!
UWAŻAJ – UCIEKAJ – UKRYJ SIĘ – UDAREMNIJ ATAK

Pojawienie się na terenie szkoły osoby posiadającej nóż lub inny przedmiot, którym można wyrządzić krzywdę, należy traktować jako sytuację mogącą stanowić bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia. Priorytetem nauczyciela jest ochrona uczniów, ograniczenie ich kontaktu z zagrożeniem oraz możliwie szybkie uruchomienie pomocy.

Schemat 4U! jest pomocą w zapamiętaniu podstawowych zasad, a nie sztywną sekwencją czynności. Należy wybierać działania odpowiednie do aktualnej sytuacji. Jeżeli można bezpiecznie oddalić się od zagrożenia, należy to zrobić; jeżeli droga jest niebezpieczna lub niedostępna, należy zabezpieczyć się w odpowiednim miejscu. Powiadomienie służb może następować równolegle z ochroną uczniów, o ile można je wykonać bezpiecznie.

Zasada nadrzędna

- Nie zbliżaj się do osoby stanowiącej zagrożenie i nie podejmuj niepotrzebnej konfrontacji.
- Nie próbuj odebrać niebezpiecznego przedmiotu ani samodzielnie obezwładniać sprawcy.
- Nie narażaj uczniów w celu zdobycia dodatkowych informacji, sprawdzenia sytuacji ani ratowania pozostawionych rzeczy.
- W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia powiadom numer alarmowy 112, gdy tylko można to zrobić bezpiecznie.
- Wykonuj polecenia służb kierujących działaniami.

1. UWAŻAJ! – rozpoznaj zagrożenie i przekaż informację

Celem tego etapu jest możliwie szybkie rozpoznanie sytuacji bez narażania siebie ani uczniów. Nie oznacza to konieczności zbliżania się do osoby ani sprawdzania, jakie ma zamiary.

Nauczyciel powinien:

- zachować spokój i ocenić, gdzie znajduje się źródło zagrożenia oraz czy uczniowie są narażeni na bezpośredni kontakt;
- korzystać wyłącznie z informacji, które może uzyskać bezpiecznie; nie wychodzić na korytarz ani nie podchodzić do sprawcy, aby sprawdzić sytuację;
- jeżeli jest z klasą, niezwłocznie ocenić, czy istnieje bezpieczna droga oddalenia się, czy należy pozostać w pomieszczeniu;
- przekazać informację dyrekcji lub osobie odpowiedzialnej za bezpieczeństwo, o ile nie opóźnia to koniecznych działań ochronnych;
- w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia wezwać pomoc pod numerem 112, gdy tylko jest to bezpieczne.

Nie należy:

- zbliżać się do osoby w celu ustalenia jej zamiarów, śledzić jej ani samodzielnie przewidywać jej dalszego zachowania;
- wysyłać uczniów, aby sprawdzili, co dzieje się poza salą, ustalili lokalizację sprawcy lub wezwali pomoc w sposób narażający ich na kontakt z zagrożeniem;
- przekazywać uczniom ani służbom informacji niepotwierdzonych lub opartych na domysłach.

2. UCIEKAJ! – oddal uczniów, jeśli droga jest bezpieczna

Jeżeli istnieje bezpieczna droga odejścia od źródła zagrożenia, należy możliwie szybko przeprowadzić uczniów do bezpiecznego miejsca. Nie należy automatycznie kierować się ku wyjściu z budynku, jeżeli droga ta prowadziłaby w stronę zagrożenia lub zwiększała ryzyko kontaktu ze sprawcą.

Nauczyciel powinien:

- skierować uczniów w kierunku przeciwnym do zagrożenia, wybierając bezpieczną, dostępną drogę;
- wydawać krótkie i jednoznaczne polecenia, np. „Idziemy za mną", „Nie zatrzymujemy się", „Zostajemy razem";
- utrzymywać grupę razem, w miarę możliwości sprawdzić jej stan po dotarciu do bezpiecznego miejsca;
- nie zatrzymywać się w pobliżu miejsca zdarzenia i nie pozwalać uczniom wracać po plecaki, telefony ani inne rzeczy;
- przekazać dyrekcji lub służbom informację o miejscu, do którego grupa się udała, oraz o ewentualnych osobach, które pozostały poza grupą.

Jeżeli nauczyciel i uczniowie znajdują się na korytarzu, a bezpieczna droga odejścia nie jest dostępna, należy skierować się do najbliższego bezpiecznego pomieszczenia, o ile można do niego dotrzeć bez zwiększania ryzyka.

Jeżeli część uczniów znajduje się już w innym miejscu, nie należy kierować grupy z powrotem w stronę zagrożenia w celu ich zebrania. Trzeba przekazać służbom ich liczbę i ostatnią znaną lokalizację.

3. UKRYJ SIĘ! – zabezpiecz uczniów, gdy ucieczka nie jest bezpieczna

Jeżeli opuszczenie sali lub dalsze przemieszczanie się mogłoby doprowadzić do kontaktu z osobą stanowiącą zagrożenie, należy pozostać z uczniami w możliwie bezpiecznym pomieszczeniu i ograniczyć możliwość dostania się do niego osoby niebezpiecznej.

Nauczyciel powinien, o ile można to zrobić bezpiecznie:

- zamknąć drzwi i utrudnić dostęp do pomieszczenia, w tym zastawić wejście dostępnymi przedmiotami, jeśli nie zwiększa to zagrożenia;
- odsunąć uczniów od drzwi i okien oraz zgromadzić ich w możliwie bezpiecznej części pomieszczenia;
- polecić uczniom zachowanie ciszy i ograniczyć niepotrzebne przemieszczanie się;
- wyciszyć telefon, w tym dźwięki i wibracje, i ograniczyć komunikację do niezbędnej;
- powiadomić 112 i dyrekcję, jeżeli nie zostało to wcześniej zrobione i można wykonać połączenie bezpiecznie;
- przekazać służbom dokładne miejsce pobytu grupy i informacje o sytuacji, które są znane i sprawdzone;
- pozostać z uczniami i oczekiwać na dalsze informacje lub polecenia służb.

Nie należy otwierać drzwi ani wychodzić na korytarz w celu sprawdzenia sytuacji, jeżeli mogłoby to doprowadzić do kontaktu z zagrożeniem. Nie należy również wysyłać uczniów na zewnątrz pomieszczenia.

Nie należy opuszczać bezpiecznego miejsca wyłącznie na podstawie niezweryfikowanej informacji. Trzeba kierować się wiarygodnymi komunikatami i poleceniami służb, z uwzględnieniem bezpośrednio obserwowanej sytuacji.

4. UDAREMNIJ ATAK! – wyłącznie jako ostateczność

Udaremnienie ataku jest rozwiązaniem skrajnym, odnoszącym się do sytuacji, w której nie ma możliwości bezpiecznego oddalenia się ani ukrycia, a życie osób pozostaje bezpośrednio zagrożone. Nie jest to standardowe zadanie nauczyciela ani nakaz podejmowania walki ze sprawcą.

W pierwszej kolejności należy nadal dążyć do ochrony życia, ograniczenia kontaktu z zagrożeniem i wezwania pomocy, jeśli można to zrobić bezpiecznie. Nauczyciel nie powinien podejmować konfrontacji, jeżeli istnieje możliwość oddalenia się lub zabezpieczenia w miejscu pobytu.

Jeżeli sytuacja jest skrajna i nie pozostawia bezpiecznej alternatywy, działania podejmowane w celu ochrony życia powinny być oceniane w kontekście bezpośredniego zagrożenia i realnie dostępnych możliwości. Niniejsza procedura nie instruuje nauczycieli w zakresie technik obezwładniania ani odbierania niebezpiecznych przedmiotów. Nie należy podejmować prób odebrania przedmiotu ani samodzielnego obezwładnienia sprawcy, gdy można tego uniknąć.

5. Powiadomienie numeru 112 i współpraca ze służbami

W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia należy niezwłocznie powiadomić numer alarmowy 112, o ile można to zrobić bez narażania siebie i innych osób. Jeżeli w danym momencie nie jest to możliwe, zgłoszenie należy wykonać przy najbliższej bezpiecznej sposobności albo poprosić inną osobę o wezwanie pomocy, jeżeli jest to bezpieczne.

W zgłoszeniu należy, w miarę możliwości, podać:

- nazwę i dokładny adres szkoły;
- miejsce występowania zagrożenia, np. część budynku, piętro, korytarz lub salę;
- rodzaj zagrożenia i opis osoby lub przedmiotu, o ile informacje te są znane;
- przybliżoną liczbę osób narażonych oraz informację o osobach poszkodowanych;
- miejsce pobytu nauczyciela i uczniów;
- inne informacje, o które poprosi operator.

Należy mówić spokojnie i konkretnie, odpowiadać na pytania operatora, nie przekazywać domysłów i wykonywać przekazywane polecenia. Po przybyciu służb należy stosować się do poleceń osób kierujących działaniami, przekazać informacje o uczniach, osobach poszkodowanych i osobach, które mogą znajdować się poza grupą. Nie należy samodzielnie wracać do budynku ani do miejsca zagrożenia.

6. Osoby poszkodowane

- Informację o osobach rannych lub wymagających pomocy należy jak najszybciej przekazać pod numer 112.
- Nie należy wchodzić do miejsca, w którym nadal występuje zagrożenie, w celu dotarcia do osoby poszkodowanej.
- Pierwszej pomocy należy udzielić, gdy miejsce jest bezpieczne, w zakresie posiadanych umiejętności i zgodnie z poleceniami operatora lub ratowników.
- Jeżeli nauczyciel opiekuje się grupą, powinien jednocześnie zadbać o bezpieczeństwo pozostałych uczniów; nie należy narażać całej grupy, aby dotrzeć do osoby poszkodowanej.

7. Po zakończeniu bezpośredniego zagrożenia

- sprawdzić, czy uczniowie pozostający pod opieką nauczyciela są bezpieczni i czy ktoś nie wymaga pilnej pomocy medycznej;
- przekazać dyrekcji i służbom informacje o przebiegu zdarzenia, liczbie uczniów oraz osobach, których lokalizacja jest nieznana;
- przekazywać uczniom i rodzicom wyłącznie sprawdzone informacje, zgodnie z ustaleniami szkoły i właściwych służb;
- zwrócić uwagę na reakcje stresowe, zwłaszcza u osób bezpośrednio zagrożonych, poszkodowanych lub będących świadkami zdarzenia;
- nie zmuszać uczniów do publicznego opowiadania o przeżyciach ani nie bagatelizować ich reakcji;
- w razie potrzeby skierować uczniów i pracowników do pedagoga, psychologa szkolnego lub innego specjalisty; pamiętać, że reakcje mogą pojawić się z opóźnieniem.

Nauczyciel nie zastępuje terapeuty. Jego zadaniem jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, zauważenie potrzeb uczniów, przekazanie informacji właściwym osobom i stosowanie się do dalszych decyzji dyrekcji oraz służb.

8. Czego nie należy robić

- nie zbliżać się do sprawcy, nie śledzić go i nie szukać go samodzielnie;
- nie próbować odebrać niebezpiecznego przedmiotu ani samodzielnie obezwładniać sprawcy, jeżeli można tego uniknąć;
- nie kierować uczniów w stronę zagrożenia i nie wysyłać ich, aby sprawdzili sytuację;
- nie pozwalać uczniom obserwować, fotografować ani nagrywać zdarzenia, jeżeli wiąże się to z narażeniem ich na zagrożenie;
- nie wracać po rzeczy osobiste ani do miejsca zagrożenia bez polecenia służb;
- nie rozpowszechniać niepotwierdzonych informacji ani nie podejmować działań, które mogą wywołać panikę;
- nie pozostawiać grupy bez opieki, jeśli można tego uniknąć, ani nie narażać uczniów w celu samodzielnego zebrania osób, które znalazły się w innym miejscu.

9. Skrócony schemat do zapamiętania

UWAŻAJ → UCIEKAJ → UKRYJ SIĘ → UDAREMNIJ ATAK

UWAŻAJ – rozpoznaj zagrożenie bez narażania siebie i uczniów; przekazuj sprawdzone informacje.

UCIEKAJ – jeżeli droga jest bezpieczna, oddal uczniów od zagrożenia; nie wracaj po rzeczy.

UKRYJ SIĘ – jeżeli ucieczka jest niebezpieczna, zabezpiecz pomieszczenie, wycisz telefon i wezwij pomoc, gdy jest to bezpieczne.

UDAREMNIJ ATAK – wyłącznie jako ostateczność przy bezpośrednim zagrożeniu życia, gdy nie ma bezpiecznej możliwości ucieczki ani ukrycia; nie jest to obowiązek podejmowania konfrontacji.

Niezależnie od wybranego działania: powiadom 112, gdy można to zrobić bezpiecznie; wykonuj polecenia służb; po zdarzeniu zadbaj o bezpieczeństwo fizyczne i wsparcie psychologiczne uczniów.